

THE MIDDLE EAST, THE SOURCE OF PROPAGATION OF SECURITY ISSUES IN TODAY’S SOCIETY

Augustin Flavius TARȚA

master's degree graduate "Global Security Studies", West University of Timisoara

ABSTRACT:

ILLEGAL MIGRATION AND TERRORISM ARE OFTEN ASSIMILATED TO THE MIDDLE EAST. THIS IS BECAUSE THE REGION PROVED TO BE THE FERTILE GROUND FOR THE SPREAD OF ISLAMIC EXTREMISM, WHICH IMPLICITLY GENERATED SERIOUS SECURITY PROBLEMS.

TERRORISM IN THE MIDDLE EAST IS A CHALLENGE WITH GLOBAL IMPLICATIONS. IN THE EARLY STAGES, TERRORISM MANIFESTED ITSELF IN THE FORM OF NATIONALIST MOVEMENTS AND OTHER WORTHY CAUSES, WHICH LATER BECAME A THREAT WITH GLOBAL RAMIFICATIONS.

THROUGHOUT HISTORY THERE ARE SEVERAL EXTREMIST GROUPS RESPONSIBLE FOR COMMITTING NUMEROUS ACTS OF TERROR; MOST OF THEM WERE MOTIVATED BY NATIONALIST AND RELIGIOUS GOALS UNTIL THEY LOST THE TRUE PURPOSE OF THEIR ORIGINAL INTENTION AND BECAME LABELED "TERRORISTS".¹

THE PAPER DISCUSSES THE ROLE OF THE MIDDLE EAST IN SPREADING SECURITY THREATS, SUCH AS ILLEGAL MIGRATION AND TERRORISM, AT THE INTERNATIONAL LEVEL AND THEIR IMPACT ON GLOBAL SECURITY AND THE NEW WORLD ORDER

KEYWORDS: RELIGION, MIGRATION, TERRORISM, GLOBAL SECURITY, THE MIDDLE EAST

1. Orientului Mijlociu. Geografie, religie, cultură

Conceptul de „Orientul Mijlociu” a cunoscut o abordare complexă, sensul său s-a schimbat și s-a clarificat de multe ori. Acest lucru se datorează, în principal, schimbărilor situației politice globale.

Termenul, însuși, a fost inventat de militari. Generalul englez Thomas Gordon a folosit prima dată sintagma „Orientul Mijlociu” în discursul său de la începutul secolului al XX-lea, în contextul stabilirii rutei de transport între Marea Britanie și India.²

Orientul Mijlociu reprezintă un areal geografic situat în partea de sud și de est a Mării Mediterane, care se întinde până în Golful Persic. Dacă ne referim geografic, este o subregiune a continentului asiatic care se extinde și asupra continentului african.³ Concret, acesta ocupă

---

¹ William, F., Shuhghart II, „An analytical history of terrorism 1945 – 2000”, pp. 1-65, disponibil la https://www.researchgate.net/publication/5154555_An_Analytical_History_of_Terrorism_1945-2000, accesat: 16.01.2021.

² Robert, D., Kaplan, *Butoiul cu Pulbere al Asiei*, Editura Litera, București, 2017, p. 103.

³ Tim, Marshal, *Prizonierii Geografiei*, Editura Litera Grup - CPT, București, 2015, pp. 186-187.

un teritoriu vast din Asia de Vest și Africa de Nord-Est, include apele Mării Roșii și Mediterane, precum și Golful Persic. În sud este separat de țările Africii Centrale, prin deșertul Sahara, iar în nord se mărginește cu Marea Neagră și Marea Caspică. În est, țările din Orientul Mijlociu se extind către sub-continentul Indian, iar în vest, spre Marea Egee.

Orientul Mijlociu include: Emiratele Arabe Unite, Israel, Iordania, Irak, Egipt, Sudan, Siria, Liban, Oman, Teritoriile Palestiniene, Arabia Saudită, Yemen, Kuweit, Qatar, Bahrain, Cipru, Turcia. Egiptul și țările arabe, Israel, Turcia și Iran, sunt considerate, în general, țări din Orientul Apropiat și Mijlociu.¹ În unele studii li se adaugă Pakistan, Afganistan, Cipru și țările Africii de Nord - Tunisia, Libia, Algeria, Maroc și Sudan.

Clima din aceste țări este cel mai adesea foarte caldă și uscată, dar există râuri și lacuri mari, a căror apă este folosită pentru irigarea solurilor.

Populația din Orientul Mijlociu este reprezentată de: arabi, evrei, perși, turci, armeni, kurzi, azeri, georgieni și asirieni.

O hartă geografică modernă a acestei regiuni a început să se contureze în anul 1922, după prăbușirea Imperiului Otoman. În anul 1923, a avut loc formarea Republicii Turce, precum și conturarea teritoriilor Siriei, Libanului, Palestinei, Irakului și Transiordaniei.² La început, aceste meleaguri erau subordonate Franței și Marii Britanii, devenind independente între anii 1930-1940. O perioadă de dezvoltare a noilor state din Orientul Mijlociu a fost între anii 1960-1970.³

În prezent, țările din Orientul Mijlociu sunt divizate și manifestă poziții contradictorii, încât este foarte dificil să se identifice o viziune holistică asupra acestora. La o primă vedere, etnicii arealului sunt asociați cu arabii, deșertul și cămilele. Religia islamică caracterizează majoritatea locuitorilor regiunii, cu excepția Israelului. Interpretarea islamului se află la originea conflictelor interetnice.

Conflictele în care sunt implicate statele musulmane din regiune sunt la originea acțiunilor armate și a actelor teroriste. Pe de altă parte, relațiile instabile dintre Israel și țările arabe, frontierele de stat artificial definite în perioada colonială în această regiune, precum și diferențele religioase, provoacă confruntări armate și conflicte politice și religioase între state (Țări arabe-Israel, Irak - Kuweit, Irak - Iran, Yemenul de Sud și de Nord).⁴

Instabilitatea politică în unele țări din regiune provoacă tulburări sociale în țările mai înapoiate din punct de vedere economic (problema kurzilor irakieni din Yemen, problemele talibanilor din Afganistan). Unele dintre statele Orientului Mijlociu sunt considerate „excluse internațional”, deoarece susțin terorismul jihadist (precum Iran sau Irak).

Orientul Mijlociu este locul de naștere al iudaismului, creștinismului și islamului, cele trei religii monoteiste apărând și crescând din aceeași tradiție. Fiecare religie a folosit „textele sfinte” anterioare și, astfel, împărtășesc multe reguli și credințe comune.⁵ De exemplu, islamul și iudaismul respectă aceleași reguli tradiționale și se concentrează similar asupra religiei ca fundament pentru dreptul civil și dreptul penal.⁶ Toate trei împărtășesc o tradiție a profeților,

---

¹ Orientul Mijlociu - țările din Golf Comerțul cu produse agricole între UE și țările din Orientul Mijlociu și din regiunea Golfului, disponibil la <https://bit.ly/3xXLPjP>, accesat: 22.06.2021.

² Castleden, Rodney, *Conflicte care au schimbat lumea*, Editura Meteor Press, București, 2009, pp. 363, 425.

³ Henry, Kissinger, *Ordinea Mondială, Reflecții asupra specificului națiunilor și cursului istoriei*, Editura RAO, București, 2014, p. 10.

⁴ Alexandru, Grumaz, *Noua Ordine Mondială de la Primăvara Arabă la Brexit*, Editura RAO, București, 2019, p. 408.

⁵ Samuel P., Huntington, *Ciocnirea Civilizațiilor și Refacerea Ordinii Mondiale*, Editura Litera, București, 2019, p. 56.

⁶ Fernand, Braudel, *On History*, Editura University of Chicago Press, Chicago, 1980, p. 226.

de la Adam și Avraam, la Solomon și Iosif. Isus este semnificativ atât pentru creștinism, cât și pentru islam.

Factorul teologic este reprezentativ în politica națională și internațională a statelor din areal.

Țările din regiune se pot identifica și cu o religie specifică – specială. Spre exemplu, Constituția Libanului a prevăzut împărțirea puterii între 18 religii recunoscute oficial (inclusiv creștinii maroniți și ortodocși, musulmani sunniți și șiiți precum și drusi),¹ aspect care a condus la izbucnirea războiului civil, întrucât acest sistem a devenit mai puțin reprezentativ pentru națiune în ansamblul său.

Religia joacă un rol important în viața de zi cu zi a etnicilor din spațiul Orientului Mijlociu, nu numai prin rugăciune și studiu, ci și în determinarea activităților lucrative. Spațiile comerciale din diferite cartiere ale orașelor din regiune se închid vinerea pentru ziua sfântă musulmană, sâmbăta pentru sabbatul evreiesc și duminica pentru ziua creștină de odihnă.

Grupurile etnice majore din areal includ, astăzi, arabi, iranieni (cunoscuți și ca persani), turci, evrei, kurzi, berberi, armeni, nubieni, azeri și greci (majoritatea țărilor sunt multietnice). Chiar dacă diversitatea etnică sporește bogăția culturală a unei societăți, aceasta poate duce și la conflict religios și politic. Kurzii, de exemplu, nu au propriul stat național, ci sunt răspândiți în Turcia, Irak, Iran și Siria², fiind bine cunoscute problemele de natură securitară generate de minoritățile kurde.

Referindu-ne la familie, din perspectiva abordării în statele din Orientul Mijlociu, aceasta reprezintă o parte importantă (chiar esențială) a culturii lor. În societățile arabe tradiționale, unitatea familială este o familie extinsă - veri, bunici, veri secundari, veri-socri, nepoate, nepoți și multe altele - care trăiesc împreună.³

În acest spațiu geografic diferența dintre viața în sat și viața în oraș pare uneori să fie la fel de mare, sau chiar mult mai mare, decât diferența dintre a trăi în Orientul Mijlociu și a trăi în SUA sau alt stat occidental. De exemplu, doi bărbați din Egipt pot avea aceeași limbă (arabă), religie (islamică) și naționalitate (egipteană), dar unul poate locui într-o clădire de apartamente dotate cu aer condiționat, împreună cu soția și cei doi copii, și să poarte un costum modern, având job-ul de funcționar public în aparatul de stat, în timp ce al doilea ar putea locui într-o casă, înconjurat de trei generații de rude și să poarte un halat tradițional, desfășurând activitatea de lucru asupra unui teren agricol.

2. Problematika migrației în Orientul Mijlociu

În general, un migrant este o persoană care se mută, fie într-o altă țară (migrant internațional), fie în țara lui de origine (migrant intern).⁴ Persoanele care se deplasează în interiorul granițelor țării lor pentru a supraviețui izbucnirii unui conflict sunt denumiți „persoane strămutate intern”. Conflictele din Siria, Irak și Yemen au generat o multitudine de migrați internaționali și migrați interni în ultimii ani.⁵

De la mijlocul anilor 1960, majoritatea țărilor din Orientul Mijlociu au trecut printr-o „tranziție demografică” care a condus la o creștere accelerată a populației.⁶ Ca urmare,

---

¹Eva, Alexe, *Terorismul fundamentalist prin prisma relației dintre Islam și Islamism*, Editura militară, București, 2019, p. 260.

²Alexandru, Grumaz, *Op.cit.*, p. 416.

³Dumitru, Chican, *Daish sau jihadul de lângă noi*, Editura Proema, Baia Mare, 2015, p. 26.

⁴Tom, Marshall, *Op.cit.*, p. 13.

⁵Alexandru, Grumaz, *Op.cit.*, p. 406.

⁶Robert, S., Leiken, *Islamiștii Europeni*, Editura Corint, București, 2017, p. 20.

populația totală din Orientul Mijlociu a crescut de la aproximativ 110 milioane în anul 1950, la 574 milioane în anul 2020, cu o rată pozitivă și în anul 2021.

Valul de migranți din țările din Orientul Mijlociu, adepți ai religiei islamice, care au răsturnat Europa de Vest în a doua jumătate a ultimului deceniu, reprezintă punctul culminant al unui proces mai larg care se desfășoară constant de la sfârșitul celui de al Doilea Război Mondial.¹ Această acțiune constituie, de facto, una dintre sursele potențiale de conflict dintre civilizația creștină și cea musulmană, respectiv între cele două societăți, creștină și musulmană, care se află într-o relație de antagonism continuu și profund și rivalitate intensă.

O multitudine de migranți internaționali se mută în diverse areale pentru oportunități de angajare, pentru a se alătura familiei sau pentru a studia. În același timp, alții doresc să scape de violența și persecuția din țări precum Siria, Iran, Irak sau Afganistan. Nu, în ultimul rând, trebuie amintiți cei ce devin promotori ai activităților de inducere a terorii în statele în care migrează.

O primă destinație „temporară” a migranților proveniți din Orientul Mijlociu este Turcia, deoarece nu există opțiuni alternative pentru grupurile de migranți. Luând în considerare particularitățile politice și economice ale țărilor din Orientul Mijlociu, Turcia reprezintă puntea spre Occident.²

Creșterea migrației din Orientul Mijlociu, în special după anul 2011, a fost o consecință a conflictului armat și a strămutării forțate a milioane de persoane din casele lor.³

Ponderea ridicată și rapidă a numărului de persoane care caută refugii sigure și noi mijloace de trai a transformat Orientul Mijlociu în regiunea cu cea mai mare rată de creștere a numărului de migranți internaționali și populație strămutată în mod forțat. În anul 2015, Siria (7,1 milioane) și Irakul (4,7 milioane) au înregistrat cel mai mare număr de migranți interni și regionali din Orientul Mijlociu.

Factorii demografici din Orientul Mijlociu potențiază accelerat fenomenul migrației, generând implicații importante pentru toate sectoarele de securitate, precum securitatea militară, sectorul politic, securitatea socială, securitatea economică, securitatea mediului, sectorul medical, etc.

Un astfel de flux migrator erodează economia, relațiile sociale, securitatea și administrația țărilor din arealul de destinație. În Europa, aceste valuri migratorii, ilegale și periculoase, duc de cele mai multe ori la pierderea tragică a vieților omenești.

Europa de Vest se confruntă în prezent cu probleme demografice grave și o diminuare substanțială a forței native de muncă⁴, motiv pentru care se consideră necesar un flux migrator pentru a estompa dinamicile negative de natalitate și a revitaliza populația. Cu toate acestea, procesul migrator ar fi trebuit să fie integrat treptat și într-o manieră ușor de controlat.

Abordarea greșită a acestui model a devenit factor generator de haos și teroare în societățile europene, generat în principal de migrații cu afinitate extremist religioasă, partizani ai grupărilor terorist – jihadiste.

Este tot mai evidentă islamizarea Europei de Vest, sub presiunea societății islamice care pulsează cu viața religioasă și se extinde constant.⁵

---

¹ Noam, Chomsky; Andre, Vitcek, *On Western Terrorism: From Hiroshima to drone warfare*, Editura Pluto Press, London, 2017, p. 123.

² Cătălin, Peptan, „Considerations regarding the security equation determined by problematics of refugees in the middle east”, în *Research and Science Today*, Nr 1(19)/2020, pp. 9-18.

³ Robert, D., Kaplan, *Răzbușarea Geografiei*, Editura Litera Grup – CPT, București, 2019, p. 453.

⁴ Deficitul demografic în Europa, disponibil la <https://bit.ly/36VSeAf> accesat: 01.07.2021.

⁵ Robert, S., Leiken, *Op.cit.*, p. 288.

Extremismul islamist contemporan este adaptat legii „occidentale” și mediului social. Folosește strategii cvasi-legale precum și diverse forme de violență. Conexiunile geopolitice dintre zona islamică tradițională și comunitățile extremiste din țările europene deschid un spectru larg de posibilități pentru diverse forme de atacuri împotriva statelor constituționale democratice europene. Este important să nu tratăm problemele actuale (revoltele sau atacurile teroriste) drept acte izolate. Acestea pot să creeze o bază de utilizare strategică pe termen lung pentru actorii insurgenței (atât strategii cât și cei ce o pun în aplicare).

Extremiștii islamiști încearcă să utilizeze spațiul occidental în scopuri proprii, prin revendicări legale și interpretarea unor norme juridice imperative contrare democrației, în raport cu interpretarea islamică a acestora, dăunând grav standardelor privind drepturile omului și altor norme de etică.

Un nou val de refugiați din Orientul Mijlociu către Europa de Vest va afecta securitatea continentului, la mai multe niveluri, consecințele fiind imprevizibile.

3. O radiografie a terorismului în Orientul Mijlociu

Terorismul este un concept ambiguu despre care s-a argumentat în multe lucrări de specialitate, formulându-se definiții diverse. Cu toate acestea, opiniile diferiților cercetători contribuie la formarea unei baze pentru a descrie cât mai elocvent conceptul de terorism.

Gerard Chaliand oferă o definiție a acțiunilor teroriste și a scopului acestora: „Orice terorism implică violență, dar nu toată violența este terorism (...) utilizarea instituțională a violenței fizice îndreptată împotriva persoanelor pentru a avansa scopuri religioase, ideologice, politice sau economice ale unui individ, organizație sau guvern de stat”.¹ Definiția evidențiază, în primul rând, ținta acțiunilor, arătând că violența se îndreaptă către persoane nevinovate, dar ar putea include și persoane care pot să nu fie tocmai „inocente”² în adevăratul sens al cuvântului.

Departamentul Apărării al SUA consideră terorismul ca „utilizarea calculată a violenței ilegale sau amenințarea violenței ilegale pentru a inocula frica; destinată constrângerii sau intimidării guvernelor sau societăților în urmărirea unor obiective care sunt în general politice, religioase sau ideologice”³. Această definiție ne face să ne întrebăm dacă există acțiuni acceptate la nivelul opiniei publice care să poată fi considerate drept violență legală.

Definiția este destul de clară și detaliată, datorită faptului că descrie natura terorismului și surprinde în mod adecvat intenția și mecanismele terorismului. Claritatea este necesară atât în conceptualizarea terorismului, cât și pentru angajarea luptei pentru combaterea acestuia.

Tot Departamentul de Stat al SUA califică terorismul drept „violență premeditată, motivată politic, perpetrată împotriva țintelor non-combatante de către grupuri subnaționale sau agenți clandestini, de obicei destinată să influențeze audiența”⁴.

William Shuhghart⁵ dezvoltă conceptul de terorism evidențiind patru caracteristici distinctive și anume: terorismul reprezintă violență cu efect politic; terorismul este un act

---

¹Gerard, Chaliand; Arnaud, Blin, *Istoria Terorismului. Din antichitate până la DAESH*, Editura Polirom, București, 2018, pp. 13-60.

²Steven, Best; Anthony, J. Nocella II, „Defining Terrorism”, în *Animal Liberation and Philosophy Journal*, 2004, 2 (1), pp.56-72, disponibil la <http://www.criticalanimalstudies.org/wp-content/uploads/2012/09/JCAS-VII-Issue-1-2009.pdf>, accesat: 04.01.2021.

³Ahmad, Al-Thagafi, „Causes and Possible Solutions to the Middle East Terrorism”, în *Strategy Research Project*, US Army War College, Carlisle Barracks, p. 6-8. <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a481469.pdf> accesat: 15.01.2021.

⁴Idem., p. 9-11.

⁵William, F., Shuhghart II., *Op. cit.*, p. 11-27.

planificat, calculat și sistematic; teroriștii nu respectă regulile de război sau coduri de conduită; terorismul este conceput pentru a avea repercusiuni psihologice de anvergură dincolo de victimă sau ținta imediată.

O viziune foarte interesantă asupra conceptului de terorism a fost avansată de Noah Chomsky, care afirmă că: „Este foarte simplu. Dacă o fac, este terorism. Dacă o facem, este combaterea terorismului”¹. Acest punct de vedere validează argumentul anterior expus în această lucrare, conform căruia terorismul este nebulos și evaziv.

Orientul Mijlociu și Africa de Nord sunt devastate, constant, de conflicte militarizate, reprezentate de așa zise „războaie sfinte”, care au generat un colaps securitar general. „În inima acestei regiuni, războaiele civile sfâșie Irakul, Siria și Yemenul cu o violență care înseamnă că, probabil, niciuna dintre aceste țări nu va mai redeveni stat unitar”, iar autoritatea guvernamentală este practic inexistentă.² Pentru starea de fapt prezentată este evident că: începutul războiului din Afganistan a fost preludiul unei crize generale³, războiul fiind într-un flux fără învingători; în Libia conducerea centralizată a statului s-a scindat și este în curs de evaporare; invazia din Irak, din anul 2003, condusă de SUA a fost un seism cu replici simțite și în prezent. Respectivul conflicte au un grad ridicat de intensificare și impact virulent asupra regiunii, iar incidența crescută a problematizării securitare din zona Orientului Mijlociu asupra spațiului mediteranean și euro-asiatic este datorată și numeroaselor ocupații străine, puciurilor militare, războaielor arabo-israeliene, insurgențelor, conflictelor de falie, ciocnirilor dintre sunniți, șiiți, kurzi, arabi și turci, etc., cu care aceasta s-a confruntat de-a lungul istoriei.

În prezent, amenințările la adresa securității globale sunt luate în considerare în contextul terorismului globalizat. După 11 septembrie 2001 a fost introdusă o nouă abordare a luptei împotriva terorismului. Deoarece se susține că terorismul global provine din Orientul Mijlociu, este important să se examineze corelația dintre regiunea Orientului Mijlociu și problemele terorismului internațional.⁴ În urma evenimentelor din 11 septembrie 2001, fostul președinte George Bush a declarat că „Războiul împotriva terorii” este prioritatea numărul unu a SUA. Acest „război” a continuat pentru a schimba în cele din urmă natura politicilor naționale, regionale și internaționale.

Nabil Fahmy are o viziune diferită asupra problemei. El afirmă: „dacă securitatea urmează să fie redefinită pentru a include amenințarea generală a terorismului, după 11 septembrie nu se relevă neapărat un nou peisaj de securitate pentru Orientul Mijlociu, în sensul că amenințarea cu terorismul a făcut parte din situația de securitate regională timp de decenii”⁵. Această abordare pare convingătoare, deoarece și William Shuhghart susține că se poate vorbi de terorismul islamic odată cu Revoluția Iraniană din 1979, care a pregătit calea pentru noul val de terorism, iar regimul Khomeini a inspirat și asistat grupurile teroriste șiiite din Irak, Arabia Saudită, Kuweit și Liban.⁶ Un alt factor care a contribuit la potențarea terorismului

---

¹Noah, Chomsky, *The Culture of Terrorism*, Pluto Press, London, 1988-1989, p. 12-16, disponibil la <https://www.pdfdrive.com/the-culture-of-terrorism-noam-chomsky-e39897339.html>, accesat: 04.01.2021.

² Patrick, Cockburn, *Epoca Jihadului, Statul Islamic și marele război pentru Orientul Mijlociu*, Ed. Polirom, București, 2019, p. 5.

³ Idem. p. 6.

⁴ Kayhan, Barzegar, „The Middle East and the New Terrorism”, în *Journal on Science and World Affairs*, 2005, 1 (2), pp. 113- 121, disponibil la https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1540373/1/Vol1No2_113-121_Barzegar_article.pdf, accesat: 04.01.2021.

⁵Nabil, Fahmy, „Implicațiile din 11 septembrie pentru securitatea din Orientul Mijlociu”, în Barletta Michael (ed.) *După ora 9/11: Prevenirea terorismului de distrugere în masă și proliferarea armelor*, lucrare ocazională, nr. 8, Centrul pentru studii de neproliferare, Institutul de Studii Internaționale din Monterey, disponibil la <https://core.ac.uk/download/pdf/36732619.pdf> accesat: 04.01.2021.

⁶ William F., Shuhghart II, *Op. cit.*, p. 38.

islamist a fost războiul afgan. Potrivit lui Charles Townshend, războiul „a oferit abilități și experiență legate de terorism militanților non-afgani”, Osama bin Laden acționând asemenea unui „antreprenor terorist”¹ care a inspirat membrii lumii arabe ce au suferit umilințele ocupației URSS timp de aproape un deceniu. Îndepărtarea URSS a lăsat resursele Afganistanului disponibile pentru a fi accesate de adepții terorismului islamic.

Gerard Chaliand și Arnaud Blin explică amănunțit natura terorismului propagat de Orientul Mijlociu, precizând motivele și obiectivele principale pe care noul terorism încearcă să le realizeze la nivel global. Potrivit acestora, terorismul a existat întotdeauna în întreaga lume, vechiul terorism manifestându-se intern sau regional și funcționând în domenii spațiale și temporale specifice, generând un impact mai puțin negativ asupra comunității internaționale. Ceea ce este nou, este că fenomenul terorist a dobândit o dimensiune internațională care îi sporește importanța în cadrul comunității globale. Noile acte de terorism, realizate dincolo de granițele naționale și regionale, au un impact global și constituie o amenințare directă la adresa păcii și securității mondiale.²

Securitatea internațională, amenințată mult timp de războaie și tensiuni între națiuni, este în prezent pusă în pericol de o forță greu de interpretat, complexă și neconvențională. Spre deosebire de terorismul vechi, noul tip de terorism nu are caracteristici individuale, naționaliste, nici nu pare a fi sponsorizat doar de stat (susținut într-o anumită măsură de o rețea globală). Centrul noului terorism este Orientul Mijlociu, forța sa motrice fiind radicalismul islamic sunnit, iar reprezentarea sa este dată, preponderent, de organizația Al-Qaeda și Statul Islamic (sau DAESH), ale căror obiective principale, la modul generic, sunt: destabilizarea securității internaționale; nelegitimarea culturală și a valorilor occidentale; crearea unui nou echilibru de putere între Occident și lumea islamică.

În ciuda succeselor contrateroriste în lupta împotriva capacităților Al-Qaeda și ale afiliaților săi, cultivând ideologia și retorica sa extremistă – violentă, gruparea a continuat să se răspândească la nivel global, cu referințe speciale către lumea în curs de dezvoltare, bazându-se pe un sistem de rețea (celule teroriste) sau teroriști individuali (de tipul lone wolf).

În fiecare an, terorismul avansează și se propagă din zona Orientului Mijlociu, prin consolidarea diverselor redute ale organizațiilor teroriste. Dacă este lăsat neîmblânzit, există posibilitatea ca acesta să se transforme într-o cale fertilă de reproducere pentru lansarea unor manifestări ale terorii la scară mai mare și mai profundă în întreaga lume. Activitățile Al-Qaeda și ale Statului Islamic au fost vizibile în Yemen, Arabia Saudită, Siria, Irak, Afganistan, Pakistan și în alte părți din Asia și Pacific. Aceste atacuri din întreaga lume sunt orchestrate, în mare parte, cu sprijinul grupurilor teroriste afiliate.³

După eliminarea fondatorului și liderului Al-Qaida, Ossama Bin Laden, structura teroristă s-a scindat în două ramuri, prima ramură fiind reprezentată de predecesorul lui Bin Laden, doctorul Ayman Al-Zawahiri, iar cea de-a doua ramură fiind însumarea unor grupuri și celule teroriste de dimensiuni mai mici dar cu un impact fizic și moral la cele mai înalte standarde generatoare de haos și teroare. Deși raportarea și poziționarea întregului amalgam de grupuri, grupuscule și organizații jihadiste față de modalităților de purtare a „războiului sfânt” este foarte diversă, ele se manifestă activ și dinamic, fiind foarte periculoase pentru stabilitatea socială a regiunilor în care și manifestă prezența.⁴

---

¹Charles, Townshend, *Terrorism. A Very Short Introduction*, Editura Oxford University Press, Oxford, 2002, p. 96-114.

²Gerard, Chaliand; Arnaud, Blin, *Op. cit.*, pp. 15-110.

³Roy, Oliver, *Jihad and Death: The Global Appeal of Islamic State*, tradus de Cynthia Schoch, Oxford University Press, New York, 2017, p. 1-18.

⁴Dumitru, Chican, *Op.cit.*, p. 263.

De menționat este faptul că acțiunile grupărilor teroriste ce-și au originile în Orientul Mijlociu s-au bucurat de sprijinul financiar și logistic al unor state care au fost catalogate de comunitatea internațională ca sponsori ai terorismului. Ne vom referi în mod expres la Iran, care a fost desemnat ca stat sponsor al terorismului din anul 1984, fiind considerat și în prezent principalul sponsor de stat al fenomenului. Un raport privind terorismul făcut de Departamentul de Stat al SUA în (2011)¹ arată că Iranul continuă să submineze eforturile internaționale de promovare a păcii și democrației și amenință stabilitatea, în special în Orientul Mijlociu și Asia de Sud. Iranul folosește terorismul ca instrument al politicii externe (acesta nu este un fenomen recent, datând din Revoluția Islamică din 1979), fiind motivat de percepția clericală „că are datoria religioasă de a-și exporta revoluția islamică și de a remorca, prin orice mijloace, o luptă constantă împotriva statelor percepute ca fiind state opresoare”². Astfel de practici, care reprezintă o amenințare la adresa păcii globale, demonstrează că Iranul susține utilizarea violenței asupra civililor ca mod adecvat de atingere a obiectivelor politice.³

De menționat este și faptul că Iranul exercită o politică de forță în Orientul Mijlociu, proiectându-și, astfel, influența și puterea în spațiul țărilor arabe și perturbând procesul de pace din regiune.

În lumina acestor aspecte trebuie avută în vedere încercarea constantă de tragere la răspundere a persoanelor și entităților care se fac vinovate de activități teroriste sau de suportul oferit acestora, prin crearea unor instituții internaționale cu atribuții legale de sancționare.

4. Tribunalul Penal Internațional pentru Liban (STL)

Tribunalul special pentru Liban (STL) a fost creat⁴ de Consiliul de Securitate, prin Rezoluția 1757 din anul 2007, ca răspuns la asasinarea fostului prim-ministru Rafik Hariri și o serie de alte asasinări care au avut loc în Liban, între 1 octombrie 2004 și 12 decembrie 2005.⁵ Pe data de 14 februarie 2005 prim-ministru Rafik Hariri a fost asasinat iar doua zi, pe 15 februarie, Consiliul de Securitate a convocat o întâlnire a cărei singur punct pe agendă l-a constituit situația din Orientul Mijlociu. Consiliul a emis o declarație prin care s-a solicitat să se aducă în fața justiției autorii, organizatorii și sponsorii acestui act terorist, îndemnând, totodată, toate statele, în conformitate cu Rezoluțiile sale 1566 (2004) și 1373 (2001), pentru a coopera pe deplin în lupta împotriva terorismului.⁶

---

¹Chapter 5: „Terrorist Safe Havens” (Update to 7120 Report) 5.1.a - 5.1.b. „Strategies, Tactics, and Tools for Disrupting or Eliminating Safe Havens”: Biroul Coordonatorului pentru Controterorism, Rapoarte de țară privind terorismul din 2011, Raport 31 iulie 2012, disponibil la <https://2009-2017.state.gov/j/ct/rls/crt/2011/195549.htm>, accesat: 16.02.2021; Chapter 6. „Foreign Terrorist Organizations”, disponibil la <https://2009-2017.state.gov/j/ct/rls/crt/2011/195553.htm>, accesat: 16.02.2021.

²Michael, Levitt, „Iranian Support for Terrorism and Violation of Human Rights”, Publicat de The Washington Institute for Near East Policy, disponibil la <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iranian-support-terrorism-and-violations-human-rights>, accesat: 22.03.2021.

³Inês Sofia de Oliveira, „The challenges of fighting terrorism financing: following the Daesh money trail”, în *Daesh and the terrorist threat: from the Middle East to Europe*, Publicat de FEPS – Foundation for European Progressive Studies, Bruxel, 2016, p. 85-97.

⁴În timp ce creatorii STL s-au bazat pe experiența altor tribunale internaționale care au apărut în ultimele două decenii, este dificil de localizat STL în paradigma justiției de tranziție din cauza îngustării mandatului său.

⁵Tone, Hafnor, „The Special Tribunal for Lebanon, Local perceptions and legitimacy challenges at the start of the trial proceedings”, Reprosentralen, University of Oslo, 2012, p. 5.

⁶Security Council meeting 5122 Security Council condemns terrorist bombing that killed former Lebanese prime minister, disponibil la <http://www.un.org/News/Press/docs/2005/sc8310.doc.htm> accesat: 27.01.2021.

STL este primul tribunal internațional care se ocupă în exclusivitate de infracțiuni de „terorism”, ne fiind un organ subsidiar al ONU și, de asemenea, ne făcând parte din sistemul judiciar libanez.

Definirea terorismului în accepțiunea membrilor STL a reprezentat o adevărată provocare¹, deși prin Rezoluția 1757 a Consiliului de Securitate al ONU asasinarea lui Rafik Hariri a fost considerată o „crimă de terorism”. În contextul în care ONU nu a stabilit o definiție a terorismului, la data de 16 februarie 2011, Camera de Apel din STL au decis cu privire la definirea terorismului. Astfel, a fost aplicată legea libaneză privind infracțiunea de terorism, care în articolul 314² conține următoarele elemente: „ terorismul este:

(i) un act intenționat, indiferent dacă constituie sau nu o infracțiune în temeiul altor dispoziții ale Codului penal, care vizează răspândirea terorii;

(ii) utilizarea unui mijloc „susceptibil de a crea un pericol public”, cum ar fi dispozitive explozive, materiale inflamabile, produse toxice sau corozive și agenți infecțioși sau microbieni.”³

Dacă actul terorist constă în uciderea uneia sau mai multor persoane, legea libaneză nu impune „mens rea” (elementul mental) pentru ca actul să fie echivalent cu terorismul, atât timp cât actul care a dus la moarte a fost intenționat⁴, însă făptuitorul poate fi responsabil atât pentru terorism, cât și pentru crimă - două infracțiuni distincte - dacă se dovedește că avea intenția atât de a provoca teroare, cât și moartea victimei.

În accepțiunea lui Pierre Hazan, înființarea STL a fost esențială pentru a combate actele teroriste cu origini în țările Orientului Mijlociu (susținute în special de Siria) și pentru a limita propagarea acestora în Liban. Pe de altă parte, se susține că regimul Assad este creierul acestor acte de teroare ostile intereselor franceze și americane.⁵ STL este primul tribunal penal internațional, de la Nürnberg până în prezent, care organizează un proces în lipsă. Mai mult decât atât, este însărcinat să nu aplice dreptul internațional, ci codul penal al Libanului și legile referitoare la terorism.

La data de 16 septembrie 2019, judecătorul preliminar de la STL, Daniel Fransen, a ridicat confidențialitatea și a confirmat rechizitoriului care prevede acuzațiile împotriva lui Salim Jamil Ayyash referitoare la atacurile împotriva fostului prim-ministru libanez Rafik Hariri și a altor persoane (Marwan Hamade, Georges Hawi și Elias El-Murr). Confirmarea acestui rechizitoriu marchează deschiderea unui nou dosar în care Salim Jamil Ayyash este învinuit de: conspirație care vizează săvârșirea unui act terorist; asociere la săvârșirea unui act

---

¹Pierre, Hazan, *Judging Warr, Judging History. Behind Truth and Reconciliation*, Stanford University Press, Stanford, California, 2010, p. 100.

²Manuel J., Ventura, „Terrorism According to the STL’s Interlocutory Decision on the Applicable Law A Defining Moment or a Moment of Defining?”, în *Journal of International Criminal Justice*, Volume 9, Issue 5, 2011, Oxford University Press, disponibil la <http://jicj.oxfordjournals.org/content/9/5/1021.short?rss=1> accesat: 26.01.2021

³Press Release. Media advisory Appeals Chamber ruling (16th February 2011), disponibil la <http://www.stltsl.org/en/media/press-releases/media-advisory-on-theappeals-chamber-ruling-16th-february-2011>, accesat: 27.01.2021.

⁴INTERLOCUTORY DECISION ON THE APPLICABLE LAW: TERRORISM, CONSPIRACY, HOMICIDE, PERPETRATION, CUMULATIVE CHARGING, Cazul STL-II-OI11, disponibil la <https://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law-oxio/e206.013.1/law-oxio-e206-source.pdf>, accesat: 27.01.2021.

⁵ Pierre, Hazan, „Transitional Justice After September 11: A New Rapport with Evil”. Chapter 3”, în Rosalind, Shaw; Lars Waldrof; Pierre Hazan, *Localizing Transitional Justice. Interventions and Priorities After Mass Violence*, Stanford University Press, California, 2010, pp. 58-59.

terrorist; comiterea de acte teroriste; omucidere intenționată cu premeditație; tentativă de omucidere”¹

În data de 11 decembrie 2020, Camera de judecată l-a găsit vinovat pe Salim Jamil Ayyash de infracțiunile anterior menționate. Astfel, completul de judecată a dispus sentințe de detențiune pe viață pentru fiecare dintre infracțiuni, care să fie executate concomitent. Judecata s-a realizat conform legii libaneze iar infracțiunile de terorism au fost stabilite prin aplicarea Codului Penal din Liban.²

5. Concluzii

Dintre problematicile securitare majore cu care societatea globală se confruntă în prezent, fenomenul terorist și migrația ilegală au cea mai mare influență nefastă asupra umanității.

Terorismul constituie una dintre cele mai grave amenințări la adresa democrației, a liberei exercitări a drepturilor omului și a dezvoltării economice și sociale. Acesta este realizat de diferite organizații în serviciul ideologiilor pe care le împărtășesc. Terorismul islamic radical, care face parte din mișcarea „Global Jihad”, include acte concepute și puse în aplicare de organizații, grupuri și celule din întreaga lume. Starea conflictuală din Orientul Mijlociu, determinată de amestecul religiei cu politica, reprezintă amenințare la adresa păcii globale.

Sursa noului terorism este trasabilă în Orientul Mijlociu, iar efectele și victimele se extind dincolo de această regiune, cu ramificații și consecințe largi.

Diplomațiile occidentale par să nu înțeleagă caracterul ireversibil a ceea ce se întâmplă încă din ultima jumătate de secol în statele din Orientul Mijlociu.

Țările în curs de dezvoltare se confruntă cu probleme care le fac vulnerabile, precum: instabilitate politică și economică; sărăcie; conflicte civile care provin din alinieri și ideologii etnice, rasiale și religioase; încălcarea drepturilor omului și nesiguranța pe scară largă. Aceste aspecte problematice fac din guverne și populație o țintă pentru grupările teroriste care caută locuri pentru a-și stabili prezența.

Grupurile teroriste din diverse țări/regiuni formează alianțe cu rețelele teroriste (consolidate) pentru finanțarea, sprijinul și furnizarea de arme utilizate în terorizarea populației. Contorsiunea reverberantă și panoramică a acestor organizații, care realizează acte de teroare cu precădere în țările sărace sau care se confruntă cu deficit de democrație, merită o atenție specială supraveghere și gestionarea stării de securitate.

Fenomenul terorismului este unul care poate fi redus, dar nu eradicat. Mijloacele prin care țările pot limita răspândirea terorismului pot fi: colectarea constantă a informațiilor; stabilitatea politică și economică; măsuri de securitate îmbunătățite; maximizare nivelului de cultură la nivelul populației.

Pe fondul numărului tot mai mare de atacuri teroriste, întinderea lor tot mai extinsă și diversificarea metodelor de atac, este necesară o creștere a eforturilor comunității internaționale de combatere a terorismului și prin instrumente juridice internaționale disponibile.

Migrația ilegală, a cărei sursă de proveniență se regăsește în Orientul Mijlociu, a căpătat în ultimul deceniu valențele unui fenomen, generând grave probleme de securitate, atât în țările de origine cât și în cele de destinație din vestul Europei. În domeniul cunoașterii, prevenirii și

---

¹International Justice Resource Center, Special Tribunal for Lebanon announces new terrorism charges against Ayyash, disponibil la <https://ijrcenter.org/2019/09/19/special-tribunal-for-lebanon-announces-new-terrorism-charges-against-ayyash/> accesat: de 25.05.2021.

²Tribunalul Special pentru Liban, disponibil la <https://www.stl-tsl.org/en/media/press-releases/salim-jamil-ayyash-sentenced-to-five-concurrent-sentences-of-life-imprisonment>, accesat: 25.05.2021.

combaterii amenințărilor potențate de fenomenul migrației ilegale, un rol special revine structurilor de informații ale statelor europene afectate, care trebuie să își dezvolte capacitățile de captare și prelucrare a informațiilor și să își diversifice formele de cooperare internațională, în cadrul NATO sau al Uniunii Europene.

BIBLIOGRAFIE

a. Cărți

1. Alexe, Eva, *Terorismul fundamentalist prin prisma relației dintre Islam și Islamism*, Editura militară, București, 2019.
2. Braudel Fernand, , *On History*, Editura University of Chicago Press, Chicago, 1980.
3. Chaliand, Gerard; Blin, Arnaud, *Istoria Terorismului. Din antichitate până la DAESH*, Editura Polirom, București, 2018.
4. Chomsky, Noah, *The Culture of Terrorism*, Pluto Press, London, 1988-1989, disponibil la <https://www.pdfdrive.com/the-culture-of-terrorism-noam-chomsky-e39897339.html>, accesat: 04.01.2021
5. Chican, Dumitru, *Daish sau jihadul de lângă noi*, Eitura. Proema, Baia Mare, 2015.
6. Chomsky, Noam; Vitchek, Andre, *On Western Terrorism: From Hiroshima to drone warfare*, Editura Pluto Press, London, 2017.
7. Cockburn, Patrick, *Epoca Jihadului, Statul Islamic și marele război pentru Orientul Mijlociu*, Ed. Polirom, București, 2019.
8. Grumaz, Alexandru, *Noua Ordine Mondială de la Primăvara Arabă la Brexit*, Editura RAO, București, 2019.
9. Hazan, Pierre, *Judging Warr, Judging History. Behind Truth and Reconciliation*, Standford University Press, Standford, California, 2010.
10. Huntington, Samuel P., *Ciocnirea Civilizațiilor si Refacerea Ordinii Mondiale*, Editura Litera, București, 2019.
11. Kaplan, Robert, D., *Butoiul cu Pulbere al Asiei*, Editura Litera, București, 2017.
12. Kaplan, Robert, D., *Răzbunarea Geografiei*, Editura Litera Grup – CPT, București, 2019.
13. Oliver, Roy, *Jihad and Death: The Global Appeal of Islamic State*, tradus de Cynthia Schoch, Oxford University Press, New York, 2017.
14. Rodney, Castleden, *Conflicte care au schimbat lumea*, Editura Meteor Press, București, 2009.
15. Kissinger, Henry, *Ordinea Mondială, Reflecții asupra specificului națiunilor și cursului istoriei*, Editura RAO, București, 2014.
16. Leiken, Robert, S., *Islamiștii Europeni*, Editura Corint, București, 2017
17. Marshal, Tim, *Prizonierii Geografiei*, Editura Litera Grup - CPT, București, 2015.
18. Tarța, Flavius, Augustin, *Arta Terorii: Radicalizare și Fanatism*, Lucrare de Disertație, Masterat: Studii de Securitate Globală, Universitatea de Vest din Timișoara, 2021.

b. Articole științifice

1. Al-Thagafi, Ahmad, „Causes and Possible Solutions to the Middle East Terrorism”, în Strategy Research Project, US Army War College, Carlisle Barracks, p. 6-8, disponibil la <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a481469.pdf>, accesat: 15.01.2021
2. Barzegar, Kayhan, „The Middle East and the New Terrorism”, în Journal on Science and World Affairs, 2005, 1 (2), pp. 113- 121, disponibil la https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1540373/1/Vol1No2_113-121_Barzegar_article.pdf, accesat: 04.01.2021
3. Best, Steven, J. ; Nocella II, Anthony, „Defining Terrorism”, în Animal Liberation and Philosophy Journal, 2004, 2 (1), pp.56-72, disponibil la <http://www.criticalanimalstudies.org/wp-content/uploads/2012/09/JCAS-VII-Issue-1-2009.pdf>, accesat: 04.01.2021
4. Fahmy, Nabil, „Implicațiile din 11 septembrie pentru securitatea din Orientul Mijlociu”, în Barletta Michael (ed.) După ora 9/11: Prevenirea terorismului de distrugere în masă și proliferarea armelor, lucrare ocazională, nr. 8, Centrul pentru studii de neproliferare, Institutul de Studii Internaționale din Monterey, disponibil la <https://core.ac.uk/download/pdf/36732619.pdf>, accesat: 04.01.2021
5. Hazan, Pierre, „Transitional Justice After September 11: A New Rapport with Evil’. Chapter 3”, în Rosalind, Shaw; Lars Waldrof; Pierre Hazan, *Localizing Transitional Justice. Interventions and Priorities After Mass Violence*, Standford University Press, California, 2010. pp. 58-59.
6. Hafnor, Tone, „The Special Tribunal for Lebanon, Local perceptions and legitimacy challenges at the start of the trial proceedings”, Reprosentralen, University of Oslo, 2012, p. 5.
7. Inês Sofia de Oliveira, „The challenges of fighting terrorism financing: following the Daesh money trail”, în *Daesh and the terrorist threat: from the Middle East to Europe*, Publicat de FEPS – Foundation for European Progressive Studies, Bruxel, 2016, p. 85-97.

8. Levitt, Michael, „Iranian Support for Terrorism and Violation of Human Rights”, Publicat de The Washington Institute for Near East Policy, disponibil la <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iranian-support-terrorism-and-violations-human-rights>, accesat: 22.03.2021.
9. Maskaliunaite, Asta, „Defining Terrorism in the Political and Academic Discourse”, în *Public Defense Review*, nr. 2 (8), pp. 36-50, disponibil la <https://www.baltdefcol.org/files/docs/bdreview/bdr-2002-8-04.pdf>, accesat: 16.01.2021.
10. Peptan, Cătălin, „Considerations regarding the security equation determined by problematics of refugees in the middle east”, în *Research and Science Today*, Nr 1(19)/2020, pp. 9-18.
11. Shuhghart II, William, F., „An analytical history of terrorism 1945 – 2000”, pp. 1-65, disponibil la
12. https://www.researchgate.net/publication/5154555_An_Analytical_History_of_Terrorism_1945-2000, accesat: 16.01.2021.
13. Townshend, Charles, *Terrorism. A Very Short Introduction*, Editura Oxford University Press, Oxford, 2002, p. 96-114.
14. Security Council meeting 5122 Security Council condemns terrorist bombing that killed former Lebanese prime minister, disponibil la <http://www.un.org/News/Press/docs/2005/sc8310.doc.htm> accesat: 27.01.2021.
15. Ventura, Manuel J., „Terrorism According to the STL’s Interlocutory Decision on the Applicable Law A Defining Moment or a Moment of Defining?”, în *Journal of International Criminal Justice*, Volume 9, Issue 5, 2011, Oxford University Press, disponibil la <http://jicj.oxfordjournals.org/content/9/5/1021.short?rss=1>, accesat: 26.01.2021.

c. Surse on-line

1. Chapter 5: Terrorist Safe Havens (Update to 7120 Report) 5.1.a - 5.1.b. Strategies, Tactics, and Tools for Disrupting or Eliminating Safe Havens: Biroul Coordonatorului pentru Controterorism, Rapoarte de țară privind terorismul din 2011, Raport 31 iulie 2012, disponibil la <https://2009-2017.state.gov/j/ct/rls/crt/2011/195549.htm>, accesat: 16.02.2021; Chapter 6. Foreign Terrorist Organizations, disponibil la <https://2009-2017.state.gov/j/ct/rls/crt/2011/195553.htm>, accesat: 16.02.2021.
2. Deficitul demografic în Europa, disponibil la <https://bit.ly/36VSeAf> accesat: 01.07.2021.
3. Orientul Mijlociu - țările din Golf Comerțul cu produse agricole între UE și țările din Orientul Mijlociu și din regiunea Golfului, disponibil la <https://bit.ly/3xXLPjP>, accesat: 22.06.2021.
4. Press Release. Media advisory Appeals Chamber ruling (16th February 2011), disponibil la <http://www.stltsl.org/en/media/press-releases/media-advisory-on-theappeals-chamber-ruling-16th-february-2011>, accesat: 27.01.2021.
5. INTERLOCUTORY DECISION ON THE APPLICABLE LAW: TERRORISM, CONSPIRACY, HOMICIDE, PERPETRATION, CUMULATIVE CHARGING, Cazul STL-II-OI11, dispoibil la <https://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law-oxio/e206.013.1/law-oxio-e206-source.pdf>, accesat: 27.01.2021.
6. International Justice Resource Center, Special Tribunal for Lebanon announces new terrorism charges against Ayyash, disponibil la <https://ijrcenter.org/2019/09/19/special-tribunal-for-lebanon-announces-new-terrorism-charges-against-ayyash/> accesat: de 25.05.2021.
7. Tribunalul Special pentru Liban, disponibil la <https://www.stl-tsl.org/en/media/press-releases/salim-jamil-ayyash-sentenced-to-five-concurrent-sentences-of-life-imprisonment>, accesat: 25.05.2021.